

ԻՆԳՆԱՏԻՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՍՈՒ ԱԻԵՏԱՐԱՆԻՆ

Գլուխ է

Երբ աւարտեց Յիսուս իր խօսքերը, ուղղուած ժողովուրդին, մեկնեցաւ կափառնառւմ:
Հարիւրապետ մը ծառայ մը ունէր գնահատուած իր աշխատանքին համար. ծառան հիւանդ
ու մահամերձ էր: Լսելով որ Յիսուս եկած է, յառաջացած տարիքով մարդիկ զրկեց որպէսզի
Յիսուս գայ և փրկէ ծառային կեանքը: Գալով Յիսուսին, խնդրանք ներկայացուցին: Կ'արժէ
որ ըսին անոնք օգնէք, որովհետեւ մեր ազգին բարեկամ է եւ ինք է որ կառուցեց մեր
ժողովարանը:

Յիսուս, որպէսզի ամէնքին ցոյց տայ անոր հաւատքը, գնաց անոնց հետ: Երբոր
հարիւրապետը տեսաւ որ Յիսուս կուգայ, վախցաւ անոր պատուոյն մեծութենէն, զի գիտցաւ և
հաւատաց թէ Տէր է մահու և կենաց և իշխանութեամբ ու հրամանով իր մօտ կը բերէ որուն և
կամի և անոր որ չուզէր ի բաց կը վանէ: Այս պատճառաւ, փութացաւ, տիրոջ ոտքերուն
ինկաւ և ընծայեց կատարեալ հաւատք. առ այս փրկիչը սքանչանալով կը հիանայ, որպէսզի
ամէնքն ալ այսպիսի հաւատք ունենան: Նախ կը գովէ զայն և արժանաւոր կը կացուցանէ
չնորհին, ապա կ'առողջացնէ ախտացեալ մանուկ ծառան:

11.- Յետոյ իր աշակերտներուն հետ քաղաք մը գնաց որուն անունն էր Նային: Մէկ և նոյն
տեղը չէր ուզեր մնալ: Հօրմէն չեկաւ որպէսզի բնակութիւն հաստատէ երկրի վրայ այլ՝ չըջիլ
և ուսուցանել, նախ առ ինքն ժողովել ապա Հօր ընծայել: Երբ որ ժողովուրդ խոնուեցաւ և
դժուարացաւ յառաջ ընթանալ, ուրիշ քաղաքներու ալ պէտք է աւետարանեմ. ատոր համար
ղրկուեցայ, ըսաւ: Իր շուրջ շատ ժողովուրդ կար, որովհետեւ վարդապետութիւնը կը լսէին,
հրաշքներ կը տեսնէին, ուստի բնաւ չէին փափաքէր մեկնիլ իր մօտէն: Նախանձով լեցուած
չէին, այլ պարզ ու առանց նենգութեան մարդիկ:

12.- Երբոր մօտեցաւ քաղաքի դռան, յուղարկաւորութիւն մը կ'անցնէր պատանիի մը որը
այրիացեալ մօր մէկ հատիկն էր: Հոս, կափառնառւմի մէջ գործած հրաշքներէն աւելի
մեծագոյնը կը պատահէ: Հոս, ջերմ ունեցող կին չէ որ ախտէն կ'ազատի, ոչ ալ մահամերձ
մանուկ մը կը բժշկուի, այլ հողով ծածկուելիք և գերեզմանին արդէն մօտեցած, մեռեալ
պատանի մը: Դազաղը չալկած կը տանէին միամօր տղուն. մեռեալին մայրն ալ այրի էր:
Պատանի ըլլալուն՝ ողբերու արժանի էր, աւելի'ն, միակն էր իր մօրը և ուրիշը չունէր որ
մխիթարուէր ոչ ալ յոյս ունէր որդեծնութեան: Սուգով ու վշտով դառնացեալ, քաղաքի
ժողովուրդի բազմութիւնն ալ հետեւելով կ'ողբային:

13.- Տէրը երբոր տեսաւ զայն, զթացաւ և ըսաւ. – մի լար: Մօտեցաւ դազաղին. շալակողները կեցան: Ի՞նչպէս կրնար չի գթալ այն որ ամենաբարի է բնութեամբ:

Զարերը կ'ողբային, որչափ աւելի ան որ պարգեւներով առատ է իր գթութեան խնամքը պիտի յայտնէ: Ոչ թէ ողբալով այլ պատանին կենդանացնելով անոնց տրտմութիւնը կը փարատէ և արտասուքը կը դադրեցնէ: Ոչ թէ յանկարծադէպ հրաշք կը գործէ, չսարսափեցնելու համար տեսողները, այլ նախ մեռեալին մօրը կը խօսի, ձեռքը երկարելով թափօրը կը կեցնէ որպէսզի ամէնքը ուշադիր ըլլան թէ ինչ պիտի ընէ:

14.- Ըսաւ. – պատանեակ, քեզ կ'ըսեմ, ելիր: Մեռեալը նստաւ և սկսաւ խօսիլ: Հրամանին հետ, հրաշքն ալ կը կատարուէր. այս է որուն մասին ըսուած է – “Ըսաւ և եղաւ, հրամայեց և հաստատուեցաւ”: Արդ՝ նստաւ հանդարտօրէն, խօսեցաւ ընտանի ձայնով, մեղմ ու զգօն որպէսզի մի գուցէ հրաշքին համար ամբոխը տակնուվրայ ըլլայ: Անշուշտ ուղեց յարութեան յոյսը հաստատել և Սաղուկեցիներուն բերանները խցել, ուրեմն ըսաւ, – “Ժամանակը պիտի գայ երբ ամէնքը որ գերեզմանին մէջ են, պիտի լսեն Աստուծոյ որդւոյն ձայնը և դուրս պիտի գան”: Ըսածները հաստատելու համար, առհաւատչեան կուտայ պատանիին յարութեամբ: Զորեքօրեայ մեռեալ, ժահահոտութեամբ լցեալ Ղազարոսին ալ յարութիւն առնել կուտայ, այս հրաշքը և իր յարութեամբ ալ ուսուցանեց մեր յարութեան մասին ևս որպէսզի անհաւատ չմնանք: Եալակուած դազաղէն կ'իջեցնէ, այն որ թաղելու կը տանէին և ողջամբ մօրը կուտայ. ինքն ալ քալելով, բազմութեան հետ քաղաք կը մտնէ:

16.- Բազմութիւնը այս տեսնելով, վախցաւ, այսպիսի զօրութիւն, հրաշք, բնաւ տեսած չէին. վախնալով, սկսան զԱստուծոյ փառաւորել:

Հրաշքներու առանձնայատկութիւնը այնպիսին է որ տեսողներն ու վկայողները անմիջապէս կը գրաւուին. հիացմունքէն զատ ուրիշ բան չեն ունենար արտայայտուելու, կ'զգան թէ Աստուածեղէն այցելութեան առաջ կանգնած են և ուրեմն զԱստուծոյ կը փառաւորեն: Ըսին, – մարգարէ մը յայտնուեցաւ մեր մէջ. թէ և անոր մասին պատշաճ կարծիք չունէին, սակայն դպիրներու և փարիսեցիներու չարաչար կարծիքներէն ազատ էին: Ուստի կ'ըսէին թէ Աստուծոյ իր ժողովրդեան այցելեց բարութեամբ: Հասկցան թէ մեռեալ յարուցանել, բարութեան հրաշք է: Հրաշքներ ալ կրնան ըլլալ որոնք կորստեան նշանակիչ են, ինչպէս օրինակ երբ մարգարէն Բեթել եկաւ, երբ Երոբովամ զոհ կը մատուցանէր բազնին վրայ. զոհերուն արգանակները (միսի ջուրերը) վար թափեցան: 3 Թադ. 13. 1 - 3: Կամ Երուսաղէմի աւերածութեան ատեն չարչարանքներով նշաններ երևցան: Այս պատճառաւ ալ Սաղմոսերգու Դաւիթ Աստուծոյ կը խնդրէ որ բարութեան նշաններ կամ հրաշքներ ընէ և չարութիւնները խափանուին: Արդ՝ ժողովուրդը գիտցաւ թէ բարեաց նշան է այս և թէ իրենց մէջ մեծ մէկը երևցաւ որ իրենց փրկիչը պիտի ըլլայ:

17.- Իր համբաւը տարածուեցաւ հրէաստանի և շրջակայ վայրերուն մէջ: Վասնզի հրաշքը զօրեղ էր, մարդոց աչքին շատ զարմանալի կը թուի մեռեալը յարուցանել: Համբաւը այնքան տարածուեցաւ որ Յովհաննէսին պատմեցին: Կը կարդայք Յովհաննու աւետարանին մէջ թէ երբոր աշակերտները եկան և պատմեցին թէ,– ռաբբի այն որուն մասին դուն վկայեցիր, ահաւասիկ նա կը մկրտէ և շատերը կուգան անոր Յովհ. Գ. 1-8 : Յովհաննէս մեծվայելուչ վկայութիւն տուաւ Յիսուսի մասին. իր աշակերտներն ալ կը զրկէ, երթալ տեսնելու և անկէ լսելու, հաւատալու և անոր յարելու համար: Ղրկեց իր աշակերտները կ'ըսէ, այն որ իր տեսնելէն առաջ գիտէր զայն, տեսաւ և վկայեց թէ նա է գառն Աստուծոյ որ պիտի բառնայ աշխարհի մեղքերը:

20.- Յովհաննու կարապետի պատուէրով եկան և հարցուցին, – դո՞ւ ես որ գալոցն ես թէ ուրիշին ակնկալենք: Յիսուս չըսաւ թէ ես եմ, անպատշաճ կըլլար. չըսաւ նաև թէ ես չեմ. սակայն հրաշքներուն միջոցաւ կը հաւաստիացնէ թէ ինքն է: Եսայեայ մարգարէութիւնը կատարուած է, վասնզի կոյրերուն աչքերը պիտի բացուին. խուլներուն ականջները պիտի լսեն. կաղերը եղնիկներու նման պիտի վազեն. համբերը պիտի խօսին: Այս բաները յիշեցուց ապացոյց տուաւ որ ինքն իսկ է ըսելով – երանի անոր որ իմ պատճառովս չի գայթակղիր: Յովհաննէսի աշակերտներուն մեկնումէն իտք բարձրացուց անոր պատիւը և գովեց հաստատակամութիւնը:

24.- Ի՞նչ տեսնելու գացիք անապատին մէջ. հովերէն շարժող եղէգնե՞ր: Ի՞նչ տեսնելու գացիք: Մետաքս ու դիպակ հագ՞ած մէկը: Պալատներու մէջ այդպիսի շռայլութիւն կրնաք գտնել: Մարգարէ մը գտաք. աւելի քան մարգարէ, որովհետեւ անոնք մարգարէացան բայց չտեսան, Յովհաննէս տեսաւ և մկրտեց: Յովհաննէսի մասին գրուեցաւ թէ պիտի պատրաստէ ճանապարհը առաջի իմ, կարապետն է ան: Բոլոր կիներու ծնունդներէն մեծն է ան: Բայց Յովսէփի պատճառաւ այն որ փոքրիկ կը կարծէք, նա իրմէ աւելի մեծ է:

29.- Այս լսելով ժողովուրդը գոհութիւն տուաւ Աստուծոյ, վկայելով արդարացուցին անոր առաքիչը, որովհետեւ Յովհաննէսէ մկրտուած էին:

30.- Դպիրներն ու փարիսեցիները, արհամարհելով մերժեցին, անարգեցին ի վերուստ իրենց փրկութեան համար տրուած այս մեծ եւ երկնային խորհուրդը, մկրտութիւն չստացան իրմէ. անոնց անհաւատութեան վրայ զարմանալով ըսաւ. – Որո՞ւ նման են ասոնք. շուկաներուն մէջ նստած յիմար մանուկներուն կը նմանին, անոնց որոնք ոչ տխուրներուն տրտմակից, ոչ ալ ցնծացողներուն ուրախակից կ'ըլլան: Առաւելով խօսեցաւ անոնց: Յովհաննէս անկերակուր և սգատեսակ զգեստով եկաւ, զիրենք ապաշխարութեան կոչեց, վասն մեղաց զղջալու:

Յիսուս եկաւ, փեսայն առագաստի, յանցանքներուն ձրի թողութիւն շնորհելու, անմեղ մանուկներու նման զանոնք ուրախութեան առագաստին հրաւիրելու, անտրամական կեանք ունենալու համար, իսկ անոնք երկուքին դէմ ալ մոլեգնեալներու նման հակառակեցան:

35.- Իսկ իմաստութիւն արդարացաւ յորդոց իւրոց. այսինքն Աստուծոյ իմաստութիւնը իր որդիներուն միջոցաւ կ'երեւի: Զի հաւատացողներն ու հնազանդողները, ցոյց կուտան օրէնսդիրը, վասնզի կրելի են անոր օրէնքները, քաղցր լուծ են և ճշմարիտ է տէրութիւն նորա:

36.- Փարիսեցի մը զինք ճաշի հրաւիրեց: Փարիսեցի էր բայց այլ փարիսեցիներու նման ոչ չարութեամբ լցեալ, ասոնց մէջ ալ կարելի էր բարիներ գտնել, ինչպէս այս մարդը: Թէև ինչ որ պէտք էր գիտնալ չէր գիտէր, այլ իբրև մարգարէ կը ճանչնար զայն և ուրեմն մօտենալով կ'աղաչէր որ շնորհ ընէ և իր տունը մտնէ: Իսկ այն որ ամենայն խոնարհութեամբ աշխարհ եկած էր, մտնելով փարիսեցիին տունը, բազմեցաւ:

37.- Այդ քաղաքին մէջ մեղաւոր կին մը կար, երբոր լսեց թէ հրաւիրուած է փարիսեցիին տունը, մեծագին անուշահոտութեան սրուակ մը առնելով, Յիսուսի ոտքերուն ետեւ կեցած կուլար և արտասուօք ոտքերը կը թրջէր, մազերովը կը սրբէր և ոտքերը անուշահոտ իւղով կ'օծէր: Այս կինը, ըստ ամենայնի կատարեալ հաւատք ցոյց տուաւ որովհետև մարմնական ցաւ չունէր, խեղանդամ չէր, շատերուն նման որոնք հաշմանդամ ըլլալով կուգային, կը մօտնային, բժշկուելու, փրկուելու: Մարմնական ցաւերէ բժշկուելով առողջութիւն գտնողները, երկիւղածութեան ու հաւատքի մէջ կատարեալ չեն, որովհետև մարմնոյն նեղութիւնը կը բռնադատէ որ նման մէկը բժշկուել յուսայ: Բայց հոգեւոր ախտերը այսպէս շատ չեն ստիպեր որ բժիշկին դիմեն, նոյնիսկ բժիշկէն կը խորշին, փախչելով անկէ: Իսկ այս կինը կատարեալ հաւատքով ու երկիւղածութեամբ մօտեցաւ իր մեղքերուն թողութիւն գտնելու համար: Երբոր անոր զօրութիւնը տեսաւ որով մեռելին յարութիւն տուաւ, հիւանդութիւնները բժշկեց, հաւատաց թէ նոյն զօրութեամբ կարող է և մեղքերը քաւել: Այս պատճառաւ ալ անոր ոտքերուն իյնալով, լալ սկսաւ, արցունքները այնքան առատացան Տիրոջ ոտքերը լուալու չափ, ոչ միայն այսչափ այլ գլխու մազերով կը սրբէր ու կը համբուրէր, Աստուածային սիրոյն ջերմութեամբ: Իսկ փարիսեցիին սակաւ հաւատքն ալ տկարացաւ, որովհետև հաւատացած էր թէ մարգարէ է. բայց երբ որ արտօնեց որ անառակ կինը մօտենայ ոտքերուն, այդ քիչ հաւատքէն ալ պարպուեցաւ, երբ մտովին ըսաւ.

39.- Եթէ սա մարգարէ ըլլար, պիտի գիտնար թէ ինչպիսի կին կը մօտենայ իրեն, քանզի մեղաւոր է:

Այսպէս են բոլոր անոնք որոնք կատարեալ չեն հաւատքով, պղտիկ առիթ մը պատճառ կ'ըլլայ որ շուտով վնասուին. այս մարդուն պէս որ միայն հաւատաց թէ մարգարէ է, հիմա այդքանէն ալ վրիպեցաւ: Իսկ Յիսուս Աստուածային իր ծածուկ տեսութեամբ որով կը քննէ մարդոց սրտերը, ցոյց կուտայ թէ ոչ միայն կ'նոջ անառակութեան մասին գիտէ, այլ իր ծածուկ մտածումները գիտէ, վասն որոյ կ'ըսէ.

40.- Սիմոն, քեզի ըսելիք ունիմ: Սիմոն կը պատասխանէ. ըսէ՛ վարդապետ: Յիսուս կը պատմէ, – երկու պարտապաններ կային որոնք փոխատուի մը պարտք էին: Մէկը Հինգ Հարիւր դահեկան կը պարտէր միւսն ալ յիսուն: Երկուքն ալ չկարենալով իրենց պարտքերը վճարել, փոխատուն պարտքերը ջնջեց: Հիմա ըսէ՛, ո՞վ աւելի պիտի շնորհապարտ մնայ: Սիմոն ըսաւ. – այնպէս կը կարծեմ թէ ան որ շատ պարտք ունէր: Ուղեց որ Սիմոն գիտնայ թէ ոչ միայն մարգարէ է, այլ աւելին, մտածումներու և խորհուրդներու քննիչ որը Աստուծոյ միայն յատուկ է: Ըստ այնմ ըսուած է. – “որ քննես զսիրտս և զերիկամունս Աստուած”, Սաղմոս: Անոնք որոնք մեղանչեցին օրէնքին դէմ, յանցաւոր են եւ պարտական օրէնքին: Նա օրէնքներ հաստատեց և պահանջեց ատոնց անվրէպ գործադրութիւնը: Երբոր մէկը չկար որ հատուցանէր գործուած յանցանքներուն փոխարէն, ինք եկաւ ողորմութեամբ մեղքերը քաւելու: Ըստ այնմ ամէնքը մեղանչեցին և նուազեցան Աստուծոյ փառքէն, բայց կ'արդարանան ձրի:

41.- Իսկ Հինգ Հարիւր դահեկանի պարտքը կը խորհրդանշէ Հինգ զգայարանները: Կիներ երբոր տեսաւ օրինաց տէրը որ եկաւ իբրեւ բարերար, օրէնքին ճշգրիտ գործադրութենէն աւելի հաւատք և սէր կը փնտռէր, արդարութիւնը ձրի կը բաշխէր: Թէև բարի գործերէ նուազած էր այդ կինը, բայց առաւելեալ էր հաւատքով և զօրացեալ սիրով, ատոնք ընծայեց իր տիրոջ և ընդունեց մեղքերու թողութիւն: Այս պատճառաւ ալ ըսաւ Սիմոնին.

44.- Տունդ եկայ, ոտքերուս համար ջուր չտուիր, իսկ այս կինը արցունքներով թրջեց ոտքերս: Թէև աղաչեց որ սեղանակից ըլլայ իրեն իր տան մէջ, սակայն պատշաճ սպասաւորութիւնը չըրաւ: Տունդ մտայ համարձակութեամբ, բայց այս կինը այս տունը մտնելու յոյս իսկ չունէր, հապա տեղատես կ'նոջ նման, ամօթալի խնդրոյն համար իր խոր հաւատքով, փրկութիւնը գողցաւ. նոյնպէս և այս կինը նախ ամենալով կը մտնէ տուն և ոտքերուն ետեւ կը կենայ: Տեսնելով մարդասէրին հեղութիւնը որ չի գարշիր մեղաւորներէն, կը համարձակի յառաջ գալ, ոտքերուն իյնալով, այնչափ արցունք կը թափէ տէրունական ոտքերուն վրայ որ բաւական է զանոնք լուալու: Երեսն ալ մօտեցնելով, մազերով կը մաքրէր գարշապարը որը վիշապին գլխուն վրայ կոխեց: Սիմոն ոչ միայն ջուրով չխնամարկեց զայն այլ ոչ իսկ համբուրեց ամենամաքուր գլուխը: